

מסורת הש"ס

(א) כריתות ז: יצמות נה, (ב) להו, יעב"ץ, (ג) כריתות טו, (ד) רש"א חייב א' על כולן, (ה) וְנִשְׁלַח סֹנְהֶדְרִין נה, וס"נ, (ו) יְצִמְתּוּ כב:], (ז) רש"א ופי' רש"ל, (ח) רש"א. שמעין מלשנא, (ט) רש"א מ"ו, (י) ש"ך לעיל סוף ע"ב, (יא) רש"ל מ"ו, (יב) זה ש"ך לע"ב, (יג) רש"א, (יד) רש"ל דרישא,

תורה אור השלם

- וְאֵל אִשָּׁה בְּגֶדֶת טַמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עֲרוּתָהּ:

ויקרא יח יט

- וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אָחִיו בֶּת אָבִיו אוֹ בֶת אִמּוֹ וְיָקָא אֶת עֲרוּתָהּ וְהָיָה תְרָאָה אֶת עֲרוּתוֹ וְחָסֵד הוּא וְנִבְרָתוֹ לַעֲיִי בְּנֵי עַמֶּם עֲרוּת אֲחִיו גָּלָה עָלָיו וְיָקָא:

הגהות הב"ח

(א) גמ' דתנן אמר ר' עקיבא: כ"ג משנה פ"ג דכריתות: (ב) שם ואידך גמ' הו' ודל': (ג) רש"י ד"ה תלקי וס' כי עשאה עס: (ד) תוס' ד"ה לאפוקי הני פסח ומילה דקום: (ה) ד"ה הו'א וכו' ודל' ל"ל מקרא דבבבדש"ים מ"פוק ליה דגבי אזהרה: (ו) ד"ה ואל"ף פי' ר' יצחק וכו' והפ"ם גמר עוש: (ז) בא"ד דהיי' היכא דשוין לענין אזהרה ומא"י טעמא דהבא דגמיר עוש מאזהרה דהיינו דוקא משום דליכא להענישו מן הדין וכו' ממזר ועמומי: (ח) ד"ה הכי גרס וכו' שאין עושין מן הדין ולאחותו שהיא בת אביו ובת אמו אף בעונש ענש על אחותו בת אביו ואתו וכן אמר שאל בת אלו: (ט) בא"ד חמי מדרבי אלעזר:

מוסף רש"י

חייב על כל אחת ואחת. ופי' לא כתב אלא חד כרת אטלסו, הוי אמינא היכא דעבדיהו לטולו דהעלם אחד לא מחייב אלא חד, השמא הוי דבר שהיה בכלל ויזא מן הכלל ללמד על הכלל כולו, דמה אחותו מיוחדת שהיא ערוה וחיבין עליה בפני עצמה, אף כל שהיא ערוה חיבין עליה בפני עצמה (יבמות נה). באיטליז. שוק של עימאום. שם העיר (בירוחם טו). שאין עונשין מן הדין. מדין קל וחומר, דיעי ממונות ומוט' עשה והלטות עבודה ופסולי קדשים אתה למד מק"י אבל לא אזהרות ועושין (תניגה יא).

כדאמרינן מעיקרא. טעמיה דר' עקיבא משום שמי רשעיות הוא ודקאמרת חייבי כריתות נמי שמי רשעיות הן דלכתי עונש כרת עליו לא פסיקא מילתא לכרת הואיל והוא תלוי בתשובה: וינגן. רבי ישמעאל ור"ע: **לחלק**. לפי שכלל כל העריות ככרת אחת הייתי אומר אם עשאן כולם דהעלם אחד אינו חייב אלא אחת לכך יזאה כרת באחותו לחלק דהוי דבר שהיה בכלל ויזא מן הכלל ללמד על עצמו שמתחייב עליה לעצמה אם א) עשאם עס חצרותיה ולא ללמד על עצמו יזא אלא ללמד על הכלל כולו יזא מה אחותו מיוחדת שהיא ערוה וחיבין עליה בפני עצמה אף כל שהיא ערוה חיבין עליה בפני עצמה: **מואל אשה**. דמלי למכתב ולגדה לא מקרב: **לחייבו על אחותו ועל אחות אביו כו'**. אס' זא על שלשמן דהעלם אחד: **הרי שמוס מוחלקין**. שם אזהרה בכל אחת והרי הן כשאר כל העריות: **ברשיעא בר רשיעא**. הבא על אמו והוליד שמי בנות וחזר וזא על אחת מהן והוליד בן וזא הנין על אחות אמו שהיא אחותו ואחות אביו: **באטליו**. במקום שמוכרין הבשר במקולין: **מאחוסו דסיפא**. ערות אחותו גלה (ויקרא כ): **שאין עונשין מן הדין**. שהרי ענש על בת אמו שלא בת אביו ובת אביו שלא בת אמו שנא' (שם) בת אביו או בת אמו ויש לומר כ"ש שענש על בת אביו ובת אמו אבל אס אמרת כך ענשת מן הדין לכך נאמר אחותו דסיפא: **גמר עונש מאזהרה**. דלענין אזהרה כתיב אחותך היא יתירא להוירי על אחותו בת אביו ובת אמו^[1] שנאמר (שם יח) ערות בת אשת אביך מולדת אביך אחותך היא ומה אזהרה לא חלק בין אחותו בת אביו שלא בת אמו^[2] ונאבת אמו שלא בת אביו ולאחותו שהיא בת אביו ובת אמו אף בעונש ענש על אחותו בת אביו ואתו וכן אמר שאל בת אלו: (ט) בא"ד חמי מדרבי אלעזר:

איבעית אימא גמר עונש מאזהרה ואימא נפקא ליה מאחותו

^(א)קשה לינשא דקום עשה דמשמע דליכא בהן שום לאו הקשה הר"ר שלמה מדרוי"ש ^(י)(דמ"מ קשה) נהי דקרבן לא בעי אזהרה מ"מ הכך דליכא אלא חד כרת כמו מפטס וסך ללא ידעינן דחלוקין לחטאות

אלא משום שהם לאוין מוחלקין לרבי אלעזר דאמר רבי אושעיא

כדאמרינן מעיקרא שאם עשו תשובה ב"ד של מעלה מוחלין להן מאי אמרת הא לא עבוד תשובה לא פסיקא מילתא לכרת רבי יצחק אומר חייבי כריתות בכלל היו ולמה יצאת כרת באחותו לדונן בכרת ולא במלקות ורבנן כרת באחותו למה לי לחלק וכדרבי יוחנן ^(ב)דאמר רבי יוחנן שאם עשאן כולם בהעלם א אחד חייב על כל אחת ואחת ורבי יצחק לחלק מנא ליה נפקא ליה ^ימואל אשה בנדת טומאתה לחייב על כל אשה ואשה ורבנן נמי תיפוק ^יליה מהא אין הכי נמי ואלא כרת דאחותו למה לי לחייבו על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו פשיטא הרי גופין מוחלקין הרי שמות מוחלקין אלא בלחייבו על אחותו שהיא אחות אביו שהיא אחות אמו והכי משכחת לה בברשיעא בר רשיעא ור' יצחק הא מנא ליה נפקא ליה מק"י ^(א) דתניא ^יאמר ר"ע שאלתי את רבן גמליאל ורבי יהושע באיטליו של עימאום שהלכנו ליקח בהמה למשתה בנו של ר"ג הבא על אחותו שהיא אחות אביו שהיא אחות אמו מהו ^י[אינו] חייב על כולן אלא אחת או חייב על כל אחת ואחת אמרו לו זו לא שמענו אבל שמענו יהבא על חמש נשים נדות בהעלם אחד שחייב על כל אחת ואחת ונראין דברים מק"י ומה גדה שהיא שם אחד חייב על כל אחת ואחת כאן ששלשה שמות לא כל שכן ואידך ק"י פריכא הוא מה לגדה שכן גופין מוחלקין ^(א) ולאידך נמי האי ודאי ק"י פריכא הוא אלא נפקא ליה ^ימאחותו דסיפא ואידך אחותו דסיפא למה לי לחייבו על אחותו בת אביו ובת אמו לומר ^(א) שאין עונשין מן הדין ואידך מאחותו

אלו הן הלוקין פרק שלישי מכות

יד.

^(א)קשה לינשא דקום עשה דמשמע דליכא בהן שום לאו הקשה הר"ר שלמה מדרוי"ש ^(י)(דמ"מ קשה) נהי דקרבן לא בעי אזהרה מ"מ הכך דליכא אלא חד כרת כמו מפטס וסך ללא ידעינן דחלוקין לחטאות אלא משום שהם לאוין מוחלקין לרבי אלעזר דאמר רבי אושעיא ואזטריכו לחלק א"כ לא לילקי עלייהו כי היכי דבעינן למימר אי קרבן בעי אזהרה ללא לקי אלאו דכריתות וי"ל דמ"מ נהי דאזטריכו לחלק בשביל זה לא נמנע מללמוד ממנו מלקות כיון דידעינן דהו חייב קרבן בלא לאו נהי דחילוק לא ידענא אלא מלאוין מ"מ ילקו:

^י**לאפוקי הני**. פסח ומילה ^(י)דנקום עשה מינהו קשה ל"ל היקשא לאפוקי פסח ומילה תיפוק ליה מדאמרינן בת"כ ועשה אחת יזא מסית ומדיח ומקלל אביו ואמו ועדים וזוממין שאין בהן מעשה דלאו מבינן קרבן וה"ה פסח ומילה דאי מימניה ולא עבדי ליכא מעשה ושמא י"ל דאזטריך דרשא דהכא משום דבת"כ איכא דרשא אחריית דמפרש תמית ומדיח דלאו בני קרבן נינהו משום דבעינן דומיא דעבודת כוכבים דיש בו כרת ופסח ומילה הוו בכרת והוה אמרינא דהויין בקרבן מיהו ממניה קשה למה לי קרא דהא לא הויא בכרת דומיא דעבודת כוכבים דהא לעולם לא יתבצר שהיא ככרת עד שימות דלעולם יכול למול עצמו וליפטר מכרת וי"ל דלעולם כל זמן שלא מל עונש כרת עליו: **ההוא מיבעי ליה לחייבו על אחותו שהיא בת אביו ובת אמו**. ודל' ל"ל ^(א) דקדושם תיפוק ליה גבי אזהרה כתיב אחותך היא יתירא לאחותו בת אביו ובת אמו וכתיב (ויקרא יח) ונכרתו הנפשות העושות וי"ל דונכרתו לא קאי אלא אעריות המפורשות דהדיא ונהי דנקרא כתיב ערות בת אשת אביך מולדת אביך אחותך היא מ"מ מיירי טפי מאחותו שהיא מאשת אביו ובת אביו אבל בת אביו ובת אמו ^(א)(ומאונסים) לא ידעינן אלא מיתורא דקרא אחותך היא:

ואידך. ^(א) רבי יצחק גמר עונש מאזהרה. תימיה דככריתות פ"ק (דף ג.) א"ר יצחק עונשין מן הדין דקאמר לר' יצחק כדאית ליה ולרבנן כדאית להו לומר דאין עונשין מן הדין וכן לקמן בפרכין (דף יז:) דקאמר אפי' למאן דאמר עונשין מן הדין כו' ופי' דהיינו ר' יצחק ותימיה דבכל שינוי דהכא משמע דשפיר אית ליה לר' יצחק דאין עונשין מן הדין ונראה דלהאי שינויא דקאמר גמר עונש מאזהרה סבר ר' יצחק עונשין מן הדין דהכי פירושא גמר עונש מאזהרה משום דאיכא קל וחומר להענישן וכיון דהשווס באזהרה הוא הדין נמי בעונש כיון דאיכא קל וחומר להענישן ומעתה אמר רבי יצחק בכל דוכתי נמי עונשין מן הדין דהיינו היכא ^(א) שאין צריך לענין אזהרה ומאיא טעמא היכא דגמיר עונש מאזהרה היינו דוקא דליכא להענישו מן הדין דאס' לא כן בחייבי לאוין נמי כגון גבי ממזר עמומי נילף בהם עונש כרת מהאי טעמא דגמר עונש מאזהרה דכי היכי דהשווס לענין אזהרה הוא הדין לענין עונש אלא כדפי' דדוקא משום דליכא להענישו מן הדין קאמר גמר (גמר) עונש מאזהרה כך נראה למשי"ם ונריך עיון: ^א**הבי** גרים רש"י ואידך סבר לה כר"א דאמר שני לאוין וכרת אחד חלוקים לקרבן והלכך במפטס וסך דחלוקין בלאוין ידעינן שחלוקין לחטאות וא"ת כיון דלאוין מוחלקין א"כ ל"ל אחותו דסיפא דדריש לחלק תיפוק ליה דלאוין מוחלקין ופי' בקונטרס דכיון דאתא להכי בעריות נמי לא בעי חילוק ולא אזטריך ליה למדרש אל אשה דלעיל ולא דריש אחותו לחלק ואיתר ליה עיקר ^(א)[קרא דכרת] באחותו לדונן בכרת ולא במלקות ואחותו ^ידסיפא לאחותו שהיא בת אביו ובת אמו לומר שאין עונשין ^(א) ואחותו דרישא לא אזטריך ליה ולדרשא אחריתא אתיא אי נמי אורחיה דקרא הוא עוד יש מפרשים דשפיר אזטריך דרשא לאחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו דנהי דאיכא לאוין מוחלקין מ"מ הואיל והם גוף אחד אימא לא ליחייב אלא אחת ללא דמי למפטס וסך שהם עבדות מוחלקות ושפיר אחי ^(א) מרבי אלעזר אבל צפרק קמא דכריתות (דף ג.) משמע כפירוש הקונטרס דפריך אהא מילתא וכי מאחר דלאוין מוחלקין בו כרת באחותו למה לי פי' דדרשין מינה חילוק צעריות ואליבא דר"א תיפוק ליה חילוק משום דלאוין מוחלקין כמו מפטס וסך ומאי פריך והא לא דמי דכפירשמי לכן נראה כפירוש הקונטרס:
ההוא

יג א מיי פ"ד מהלכות שנגזת הלכה א סמג עשן ריג:
יד ב ג מיי שם הל"ה:
טו ד מיי שם פ"ה הל' ג סמג שם:

רבינו חננאל

[טעמא דרבין] עקיבא לעולם שאם עשו תשובה ב"ד של מעלה מוחלין להן מאי קושיא הא לא עשו תשובה לא פסיקא מילתא דכרת דכל אימת דעשה תשובה מוחלין לו אבל מיתות ב"ד אינו כן:
ר' יצחק אמר חייבי כריתות בכלל היו. פי' אלו שפירשה בהן התורה כרת כגון אחותו וכיוצא בה הן בכלל כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו הנפשות העושות מקרב עמם (ל' ולמה יצא כרת ונכתבה באחותו לדונן בכרת ולא במלקות. ורבנן כרת באחותו למה להו לחייבו על אחותו שהיא (והיא) אחות אביו והיא אחות אמו. משכחת לה ברשיעא בן דרישא אמר ר' אדא בר אבהו כגון שבא אביו על אמו והוליד שתי בנות וחזר ובא על אחת מהן והוליד בן ובא אותו הבן על אחת אמו שהיא אחותו אביו מאביו והיא אחות אביו מן האם והוה רשיעא בן דרישא ומפורש בכריתות פ"ג (דף טו ע"א) אבל לחלק שאם שגג מבאי קרבן על כל אחת מהן נפקא להו מואל אשה בנדת טומאתה לחלק על כל אשה ואשה:

(ב) כפירוש רש"י: